ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 17ης Σεπτεμβρίου 1996 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-246/94, C-247/94, C-248/94 και C-249/94,

που έχουν ως αντικείμενο αιτήσεις του Corte suprema di cassazione προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με τις οποίες ζητείται, στο πλαίσιο των διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Cooperativa Agricola Zootecnica S. Antonio κ.λπ.

και

Amministrazione delle Finanze dello Stato,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 79/623/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1979, περί εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων όσον αφορά τις τελωνειακές οφειλές (JO L 179, σ. 31), και του κανονισμού (ΕΟΚ) 612/77 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 1977, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του ειδικού καθεστώτος εισαγωγής ορισμένων αρσενικών νεαρών βοοειδών προοριζομένων για πάχυνση (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/018, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1384/77 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/018, σ. 165), και ως προς το κύρος του κανονισμού (ΕΟΚ) 1121/87 της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1987, που τροποποιεί τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 612/77 και (ΕΟΚ) 1136/79, όσον αφορά την αποδέσμευση της εγγύησης στο πλαίσιο ορισμένων ειδικών καθεστώτων εισαγωγής στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ L 109, σ. 12),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. N. Κακούρη (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, G. Hirsch και G. F. Mancini, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Cooperativa Agricola Zootecnica S. Antonio και η Cooperativa Lomellina di Cerealicoltori Srl, εκπροσωπούμενες από τον Nicola Muscolo, δικηγόρο Τεργέστης,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή Umberto Leanza, προϊστάμενο της υπηρεσίας διπλωματικών διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον Ivo Maria Braguglia, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Eugenio de March, νομικό σύμβουλο, και Antonio Aresu, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Bruno Cavicchi, καθού στην υπόθεση C-249/94, εκπροσωπουμένου από τον Giampaolo Gei, δικηγόρο Τεργέστης, της Ιταλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από τον Danilo del Gaizo, avvocato dello Stato, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τον Antonio Aresu, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Δεκεμβρίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με τέσσερις διατάξεις της 2ας Μαΐου 1994 που περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 12 Σεπτεμβρίου 1994, το Corte suprema di cassazione υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 79/623/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1979, περί εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων όσον αφορά τις τελωνειακές οφειλές (JO L 179, σ. 31), και του κανονισμού (ΕΟΚ) 612/77 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 1977, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του ειδικού καθεστώτος εισαγωγής ορισμένων αρσενικών νεαρών βοοειδών προοριζομένων για πάχυνση (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/018, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1384/77 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/018, σ. 165), και ως προς το κύρος του κανονισμού (ΕΟΚ) 1121/87 της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1987, που τροποποιεί τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 612/77 και (ΕΟΚ) 1136/79, όσον αφορά την αποδέσμευση της εγγύησης στο πλαίσιο ορισμένων ειδικών καθεστώτων εισαγωγής στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ L 109, σ. 12).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφορών μεταξύ τριών ιταλικών αγροτικών επιχειρήσεων, αφενός, και των ιταλικών τελωνειακών αρχών, αφετέρου, σχετικά με την απώλεια του ευεργετήματος της αναστολής της εισφοράς λόγω εισαγωγής νεαρών αρσενικών βοοειδών προοριζομένων για πάχυνση.

3 Το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 805/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ 03/003, σ. 72), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 425/77 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 192), προβλέπει ως ειδικό καθεστώς τη δυνατότητα αναστολής εν όλω ή εν μέρει της εισφοράς που εισπράττεται, κατά κανόνα, κατά την εισαγωγή νεαρών αρσενικών βοοειδών προοριζομένων για πάχυνση.

4 Ο τρόπος εφαρμογής του καθεστώτος αυτού θεσπίστηκε με τον κανονισμό 612/77, το άρθρο 1 του οποίου ορίζει:

«1. Το προνόμιο της ολικής ή μερικής αναστολής της εισφοράς που προβλέπεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 805/68 υπόκειται:

α) σε έγγραφη δήλωση του εισαγωγέως, που γίνεται κατά την στιγμή της εισαγωγής κατά την οποία τα νεαρά βοοειδή προορίζονται στο κράτος μέλος εισαγωγής για πάχυνση επί μία περίοδο 120 ημερών από την ημέρα που τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία·

β) σε παροχή ασφαλείας, από τον εισαγωγέα, ποσού ίσου με το ανασταλέν ποσόν της εισφοράς η οποία ισχύει την ημέρα της εισαγωγής·

γ) (...)

2. (...)

3. Εκτός περιπτώσεως *ανωτέρας βίας*, η ασφάλεια δεν αποδεσμεύεται, εν όλω ή εν μέρει, παρά μόνο όταν προσκομισθεί η απόδειξη στις αρμόδιες αρχές του Κράτους μέλους εισαγωγής ότι το νεαρό βοοειδές:

α) δεν εσφάγη προ της παρόδου της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1, στοιχείο α'· ή

β) (...)

Η ασφάλεια αποδεσμεύεται αμέσως μετά την προσκόμιση της αποδείξεως.

4. Σε περίπτωση που η απόδειξη που αναφέρεται στην παράγραφο 3 δεν προσκομισθεί εντός προθεσμίας 180 ημερών από την ημέρα της θέσεως σε ελεύθερη κυκλοφορία, η ασφάλεια καταπίπτει ως εισφορά.

5. (...).»

5 Η διάταξη αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 7 του κανονισμού 1384/77 προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος καταχρήσεων.

6 Προς τούτο το άρθρο 7 του κανονισμού 1384/77 πρόσθεσε μια επιπλέον προϋπόθεση σ' αυτές που απαριθμεί το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 612/77. Συγκεκριμένα, το άρθρο αυτό ορίζει ότι το ευεργέτημα της ολικής ή μερικής αναστολής της εισφοράς υπόκειται

«(...)

δ) σε έγγραφη ανάληψη υποχρεώσεως του εισαγωγέως, υπογραφομένη κατά το χρόνο εισαγωγής, ότι θα υποδείξει στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής, εντός προθεσμίας ενός μηνός από την ημέρα εισαγωγής, την επιχείρηση ή τις επιχειρήσεις όπου πρόκειται να παχυνθούν τα νεαρά βοοειδή.»

7 Επιπλέον, με την ίδια διάταξη προστέθηκε μια νέα προϋπόθεση στο άρθρο 1, παράγραφος 3, του κανονισμού 612/77, ότι δηλαδή η ασφάλεια δεν αποδεσμεύεται παρά μόνον αν αποδεικνύεται ότι το νεαρό βοοειδές «έχει παχυνθεί εντός της επιχειρήσεως ή των επιχειρήσεων οι οποίες έχουν υποδειχθεί κατά την παράγραφο 1, στοιχείο δ'».

8 Ο κανονισμός 1121/87, που εισήγαγε το στοιχείο της αναλογίας όσον αφορά την αποδέσμευση της συσταθείσας ασφάλειας, ορίζει στο άρθρο 1 ότι το ακόλουθο εδάφιο προστίθεται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, του κανονισμού 612/77:

«Σε περίπτωση πάντως που η προθεσμία που αναφέρεται στην παράγραφο 1, στοιχείο δ', δεν έχει τηρηθεί, το ποσό της εγγύησης που αποδεσμεύεται μειώνεται:

— κατά 15 %,

και

— κατά 2 % του υπολοίπου ποσού ανά μέρα υπέρβασης.

Τα ποσά που δεν έχουν αποδεσμευθεί καταπίπτουν και παρακρατούνται ως εισφορά.»

9 Η οδηγία 79/623 προβλέπει στο άρθρο 2:

«Τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται:

(...)

δ) από τη μη εκτέλεση μιας από τις υποχρεώσεις τις οποίες συνεπάγεται, για ένα εμπόρευμα υποκείμενο σε εισαγωγικούς δασμούς, η προσωρινή εναπόθεσή του ή η χρησιμοποίηση του τελωνειακού καθεστώτος υπό το οποίο τέθηκε ή από τη μη τήρηση ενός από τους όρους που έχουν καθοριστεί για την υπαγωγή ενός εμπορεύματος υπό το καθεστώς αυτό, εκτός αν αποδεικνύεται επαρκώς κατά την κρίση των αρμοδίων αρχών ότι αυτές οι παραλείψεις δεν είχαν πραγματικές συνέπειες για τη σωστή λειτουργία της προσωρινής εναπόθεσης ή του συγκεκριμένου τελωνειακού καθεστώτος·

(...).»

10 Η οδηγία αυτή καταργήθηκε, μετά τα πραγματικά περιστατικά της κύριας υπόθεσης, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2144/87 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, σχετικά με την τελωνειακή οφειλή (ΕΕ L 210, σ. 15), ο οποίος επαναλαμβάνει και συμπληρώνει τις διατάξεις της.

11 Τρεις ιταλικές αγροτικές επιχειρήσεις, η Cooperativa Agricola Zootecnica S. Antonio, η Cooperativa Lomellina di Cerealicoltori Srl και η Azienda agricola Cavicchi Bruno e Fratelli, εισήγαγαν στην Ιταλία μεταξύ των ετών 1982 και 1985 παρτίδες βοοειδών προοριζομένων για πάχυνση.

12 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι το ειδικό κοινοτικό καθεστώς που διέπει την αναστολή της εισφοράς είχε τηρηθεί, με εξαίρεση έναν από τους όρους που προβλέπει, και συγκεκριμένα την κατά το άρθρο 1 του κανονισμού 612/77, όπως έχει τροποποιηθεί, υποχρέωση του εισαγωγέα να υποδείξει στις ιταλικές αρχές, εντός ενός μηνός από την ημέρα της εισαγωγής, τον τόπο στον οποίο βρίσκεται το βουστάσιο. Συγκεκριμένα, η Cooperativa Agricola Zootecnica S. Antonio γνωστοποίησε την πληροφορία αυτή στην αρμόδια τελωνειακή υπηρεσία με καθυστέρηση μερικών ημερών, ενώ η Cooperativa Lomellina di Cerealicoltori Srl τη διαβίβασε εμπροθέσμως μεν, πλην όμως, από λάθος, στους δήμους όπου βρίσκονται τα βουστάσια αντί να τη διαβιβάσει στην αρμόδια τελωνειακή αρχή, η δε Azienda agricola Cavicchi Bruno e Fratelli λησμόνησε να υποδείξει στην τελωνειακή αρχή τον τόπο όπου βρισκόταν το βουστάσιο. Από τη δικογραφία συνάγεται εξάλλου ότι η Cooperativa Lomellina di Cerealicoltori Srl παρέλειψε επίσης να προσκομίσει, εντός της προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 1, παράγραφος 4, του κανονισμού 612/77 την απόδειξη ότι τα εισαχθέντα νεαρά βοοειδή δεν είχαν οδηγηθεί στο σφαγείο σε διάστημα μικρότερο των 120 ημερών μετά την εισαγωγή τους.

13 Οι ιταλικές τελωνειακές αρχές θεώρησαν ότι λόγω των παραβάσεων αυτών, οι εν λόγω αγροτικές επιχειρήσεις απώλεσαν το ευεργέτημα της αναστολής της εισφοράς λόγω εισαγωγής, ζήτησαν την καταβολή των οφειλομένων δασμών και έκριναν ότι επήλθε ολική κατάπτωση των ασφαλειών που είχαν συσταθεί κατά τον χρόνο της εισαγωγής.

14 Οι τρεις επιχειρήσεις προσέφυγαν κατά της Amministrazione delle Finanze dello Stato ενώπιον του Tribunale di Trieste και υποστήριξαν ότι η αξίωση που οι τελωνειακές αρχές στηρίζουν στη μη τήρηση μιας υποχρεώσεως τυπικής και δευτερεύουσας σημασίας είναι παράνομη κατά το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον έχει τηρηθεί η κυρία υποχρέωση που συνίσταται στην πάχυνση των εισαχθέντων βοοειδών επί 120 ημέρες σε βουστάσιο.

15 Το Corte suprema di cassazione στο οποίο έφθασε τελικά η υπόθεση αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Το πρώτο ερμηνευτικό ζήτημα έγκειται στο αν η διάταξη του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 623/79/ΕΟΚ, της 25ης Ιουνίου 1979 (η οποία δεν μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη), έχει τα αναγκαία χαρακτηριστικά γνωρίσματα προκειμένου να τύχει απευθείας εφαρμογής και να αποτελέσει το νομικό θεμέλιο δικαιωμάτων που μπορούν να επικαλούνται οι ιδιώτες έναντι του ιταλικού Δημοσίου.

Το δεύτερο ερμηνευτικό ερώτημα τίθεται σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως επί του πρώτου. Έγκειται δε στο αν η διάταξη της επίδικης οδηγίας τυγχάνει εφαρμογής και σε περίπτωση σημειωθείσας υπερημερίας κατά την γνωστοποίηση ότι πρόκειται για βοοειδή προς πάχυνση, ήτοι και όταν συντρέχει παράβαση του κανονισμού (ΕΟΚ) 612/77 (όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 7 του κανονισμού 1384/77). Επομένως, επιβάλλεται η ερμηνεία του ειδικού καθεστώτος που καθιερώθηκε με τον προαναφερθέντα κανονισμό, προκειμένου να κριθεί αν η εν λόγω υπερημερία είχε ή όχι οποιαδήποτε συγκεκριμένη συνέπεια επί της ορθής εφαρμογής του ειδικού αυτού καθεστώτος.

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως επί του προηγουμένου ερωτήματος και, συνακόλουθα, μη εφαρμογής (στην προκειμένη περίπτωση) της διατάξεως της οδηγίας, ανακύπτει το τρίτο ζήτημα, αντικείμενο του οποίου είναι το κύρος του κανονισμού (ΕΟΚ) 1121/87, της 23ης Απριλίου 1987. Πρόκειται για το ερώτημα αν το ποσό της κυρώσεως που καθορίζει το άρθρο 1, σημείο 2, του προαναφερθέντος κανονισμού (που συνεπάγεται την ολοσχερή κατάπτωση της εγγυήσεως συνεπεία της καθυστερήσεως κατά 50 ημέρες της προβλεπομένης γνωστοποιήσεως) αντίκειται ή όχι προς την αρχή της αναλογικότητας ενόψει του επιδιωκομένου σκοπού, αρχή που έχει τεθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου.»

Επί του πρώτου ερωτήματος

16 Με το ερώτημα αυτό, το εθνικό δικαστήριο ερωτά, κατά τα ουσιώδη, αν το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623 έχει άμεσο αποτέλεσμα και παρέχει στους ιδιώτες δικαιώματα που μπορούν να επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους το οποίο δεν έχει μεταφέρει την οδηγία στο οικείο εσωτερικό δίκαιο και που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.

17 Κατά πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 19ης Ιανουαρίου 1982, 8/81, Becker, Συλλογή 1982, σ. 53, σκέψη 25, και της 22ας Ιουνίου 1989, 103/88, Costanzo, Συλλογή 1989, σ. 1839, σκέψη 29), σε κάθε περίπτωση που οι διατάξεις μιας οδηγίας είναι, από άποψη περιεχομένου, απαλλαγμένες αιρέσεων και επαρκώς ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του κράτους ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, είτε όταν το κράτος αυτό παραλείπει να μεταφέρει εμπροθέσμως την οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο είτε όταν προβαίνει σε πλημμελή μεταφορά της.

18 Μια κοινοτική διάταξη είναι απαλλαγμένη αιρέσεων όταν θεσπίζει υποχρέωση η οποία δεν συνοδεύεται από καμιά επιφύλαξη ούτε απαιτείται για την εκτέλεσή της ή την επαγωγή των αποτελεσμάτων της η έκδοση κάποιας πράξεως, είτε των οργάνων της Κοινότητας είτε των κρατών μελών (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 3ης Απριλίου 1968, 28/67, Molkerei-Zentrale Westfalen Lippe, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 715).

19 Εξάλλου, μια διάταξη είναι αρκούντως ακριβής ώστε να μπορούν να την επικαλεστούν οι ιδιώτες και να την εφαρμόσει το δικαστήριο οσάκις θεσπίζει υποχρέωση χωρίς διφορούμενη διατύπωση (αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1986, Marshall, 152/84, Συλλογή 1986, σ. 723, και της 4ης Δεκεμβρίου 1986, 71/85, Federatie Nederlandse Vakbeweging, Συλλογή 1986, σ. 3855).

20 Το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623 έχει αυτά τα χαρακτηριστικά.

21 Πράγματι, πρέπει να σημειωθεί συναφώς ότι, σύμφωνα με την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της, η οδηγία 79/623 σκοπεί να θεσπίσει κοινούς κανόνες για τον προσδιορισμό του χρονικού σημείου κατά το οποίο γεννάται η τελωνειακή οφειλή, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων που διέπουν την εισαγωγή και την εξαγωγή.

22 Ο στόχος αυτός της ομοιόμορφης εφαρμογής όσον αφορά τόσο το χρονικό σημείο κατά το οποίο γεννάται η τελωνειακή οφειλή όσο και την ενδεχομένη εφαρμογή ενός δασμολογικού πλεονεκτήματος, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, θα θιγόταν αν οι αρμόδιες εθνικές αρχές είχαν τη διακριτική ευχέρεια να επιλέγουν όρους και διατυπώσεις διαφορετικούς από αυτούς που προβλέπει η οδηγία 79/623.

23 Εν προκειμένω, το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623 προβλέπει σαφώς τη δυνατότητα του συγκεκριμένου ατόμου να αποδείξει ότι οι παραλείψεις του δεν είχαν πραγματικές συνέπειες για την εύρυθμη λειτουργία του συγκεκριμένου τελωνειακού καθεστώτος, πράγμα που συνεπάγεται την άνευ αιρέσεων και απερίφραστη υποχρέωση των αρμοδίων εθνικών αρχών να εξετάζουν τις σχετικές αποδείξεις που προσκομίζονται.

24 Πράγματι το τμήμα της φράσεως «(...) επαρκώς κατά την κρίση των αρμοδίων αρχών (...)» από το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623, καθεαυτό περιττό, απλώς δίνει έμφαση στην υποχρέωση εξετάσεως που έχουν εν πάση περιπτώσει οι αρμόδιες εθνικές αρχές, υπό τον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων. Είναι εξάλλου σημαντικό το στοιχείο ότι το άρθρο 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 2144/87, που αντικατέστησε το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623, δεν περιέλαβε αυτή τη φράση.

25 Σημειωτέον τέλος ότι, με την απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1983, 186/82 και 187/82, Esercizio Magazzini Generali et Mellina Agosta (Συλλογή 1983, σ. 2951), το Δικαστήριο αναγνώρισε, καίτοι σιωπηρώς, το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 4 της οδηγίας, που είναι διάταξη ανάλογη με την υπό εξέταση.

26 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623 έχει άμεσο αποτέλεσμα και παρέχει στους ιδιώτες δικαιώματα που μπορούν να επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους το οποίο δεν έχει μεταφέρει την οδηγία αυτή στο εσωτερικό δίκαιο και που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

27 Με το ερώτημα αυτό το εθνικό δικαστήριο ερωτά, κατά τα ουσιώδη, αν το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623 έχει εφαρμογή και σε περίπτωση παραβάσεως του κανονισμού 612/77, όπως έχει τροποποιηθεί.

28 Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει συναφώς ότι ο ίδιος ο κοινοτικός νομοθέτης θεωρεί ήδη τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που θεσπίζει ο κανονισμός 612/77 ως σοβαρή παράβαση που διαταράσσει την εύρυθμη λειτουργία του οικείου ειδικού καθεστώτος. Στην περίπτωση αυτή, δηλαδή, η τελωνειακή οφειλή λόγω της εισαγωγής γεννάται άνευ ετέρου.

29 Η συλλογιστική αυτή δεν ευσταθεί.

30 Η οδηγία 79/623 που αντικαταστάθηκε αργότερα από τον κανονισμό 2144/87 και στη συνέχεια από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1), αποτελεί νομοθέτημα γενικής εφαρμογής, σκοπός του οποίου είναι η εναρμόνιση των κανόνων που διέπουν την τελωνειακή οφειλή.

31 Ο κανονισμός 612/77, όπως έχει τροποποιηθεί, εκδόθηκε από την Επιτροπή βάσει της εξουσιοδοτήσεως που της παρέσχε το Συμβούλιο, με σκοπό τον καθορισμό του τρόπου εφαρμογής του ειδικού καθεστώτος κατά την έννοια του άρθρου 13 του κανονισμού 805/68. Κατά συνέπεια, οι διατάξεις του κανονισμού 612/77 που θεσπίστηκαν βάσει νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως σε ειδικό τομέα δεν μπορούν να καταστήσουν ανενεργές τις διατάξεις γενικής εφαρμογής της οδηγίας 79/623 και ιδίως τις διατάξεις του άρθρου 2, στοιχείο δ', που προβλέπουν το δικαίωμα του πολίτη να αποδείξει ότι η παράβαση για την οποία κατηγορείται δεν είχε πραγματική επίπτωση στη λειτουργία του συγκεκριμένου τελωνειακού καθεστώτος.

32 Εν προκειμένω, οι παρατυπίες που καταλογίζονται στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις ποικίλλουν αισθητά ως προς τη βαρύτητα. Στις αρμόδιες εθνικές αρχές εναπόκειται να εκτιμήσουν, κατά περίπτωση και υπό τον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων, αν οι εν λόγω αγροτικές εκμεταλλεύσεις απέδειξαν ότι οι παρατυπίες αυτές δεν είχαν πραγματική επίπτωση στη λειτουργία του συγκεκριμένου τελωνειακού καθεστώτος.

33 Επομένως, στο υπό κρίση προδικαστικό ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου αρμόζει η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623 έχει εφαρμογή και σε περίπτωση παραβάσεως του κανονισμού 612/77, όπως έχει τροποποιηθεί.

Επί του τρίτου ερωτήματος

34 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα παρέλκει η απάντηση στο τρίτο.

Επί των δικαστικών εξόδων

35 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν

αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διατάξεις της 2ας Μαΐου 1994 το Corte suprema di cassazione, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1979, περί εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων όσον αφορά τις τελωνειακές οφειλές, έχει άμεσο αποτέλεσμα και παρέχει δικαιώματα στους ιδιώτες που μπορούν να επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους το οποίο δεν έχει μεταφέρει την οδηγία αυτή στο εσωτερικό δίκαιο και που τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν.**

2) **Το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 79/623 έχει εφαρμογή και σε περίπτωση παραβάσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 612/77 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 1977, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του ειδικού καθεστώτος εισαγωγής ορισμένων αρσενικών νεαρών βοοειδών προοριζομένων για πάχυνση, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1384/77 της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 1977.**

Κακούρης Hirsch Mancini

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Σεπτεμβρίου 1996.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

Κ. Ν. Κακούρης